

AZ örök Vád

Írta Klein Miksa dr.

a Ferenc József Országos Rabbiképző
Intézet tanára

Egyet kíván tőletek a kereszténység: el ne ítéljétek, ha nem ismeritek.

Veletek együtt üzzük a hajózás mesterségét teljesítünk katonai szolgálatot, foglalkozunk földműveléssel, termésünket áruba bocsátjuk, ügyességünket, művészi készségünknek és munkánknek eredményeit a köz javára hasznosítjuk.

Hát azért, mert vallásos szertartásokon nem vagyunk jelen, már neim is vagyunk emberek?

Ha a Tiberis folyó a város faláig emelkedik, ha a Nilus nem öntözi meg a mezőket, ha az időjárás nem akar változni, ha a föld megrendül, ha éhség gyötri az emberiséget, vagy járvány pusztítja: nyomban hangzik a kiáltás: A keresztényeket az oroszlánok elé!

Zsidó hittestvéreink, akik a kereszténység első évszázadainak történetét nem ismerik, csodálkozással olvassák az idézett sorokat és azt gondolják magukban: hisz ezek a *mi* panaszaink, ezek a zsidó leiekből feltörő fájdalom hangjai, a meg nem értett, nem ismert, évezredekken át ok nélkül üldözött zsidó nép keserves feljajdulásai. Volt idő, mikor a kereszténység vezető egyéniségeinek kellett védekezniük az ellenük megnyilatkozó rosszakaratú vádak-kai és rágalomokkal szemben. Ha az egyházatyák apologikus műveit olvassuk, eszünkbe jut a bibliai mondás (Gen. 27:22): „a hang Jákob hangja”.

Idők multán a zsidó nép lett a népek vádlottja és szétszóródásának több. mint kétezer esztendeje alatt elsajátította a védelem

szabályait. Mert a vádak *korok* szerint váltakoznak és a divatos áramlatokkal szemben nincs védekezés. Az alábbiakban kísérletet teszünk ama vádak összeállítására, amelyekkel a zsidó népet nemzeti önállóságának megszűnése óta illették. Nem vállalkozunk az apologéta szerepére, csak a történeti tények hűséges regisztrálására, de a tények is beszédesebbek, hangosan kiáltok és az elfogulatlan olvasó látni fogja, hogy a koronként váltakozó, más-más alakban és tartalommal felbukkanó vádak alól kisiklik a talaj, mert lehetetlen, hogy egy népfaj lelki hajlamainál fogva immanens tulajdonságai *a kor divatos eszmeáramlatai szerint változzanak*. 586-ban Kr. e. került először a zsidó nép nagyobb tömegben idegen népek közé, mikor *Nabukadnezar* babiloni király a jéruzsálemi szentély felégetése után a nép javát királyával együtt Babiloniába deportálta. A zsidó nép vallási és gazdasági fejlődése Babiloniában nem egy idegen országba szakadt nép fejlődését mutatja. Gyűlöletnek, üldöztetésnek semmi nyomát nem látjuk e korban. Nagy érdeme van ebben Jeremiás prófétának, aki azt hirdette Isten nevében az exiliumban levőknek: „Mozdítsátok elő ama város jólétét, ahová száműztelek benneteket és imádkoztatok érte!” (Jerem. 297.) E hirdetés vezérlő eszméje hitvallása lett a zsidóságnak történeti vándorlásának szenvedéssel teljes útján.

-

Kereken 150 évvel később találkozunk az első általános váddal a zsidóság ellen. Perzsia nagyhatalmú minisztere, *Hámán* mondja királyának: „Van egy nép szétszórva és különváltan a népek között birodalmad minden tartományában, *törvényeik* különböznek minden nép törvényeitől és a király törvényeit nem teljesítik.” (Eszter 3z8.) Eszter könyvéből látjuk, hogy *Hámánt személyes* gyűlölet vezette. A zsidóság egyetlen tagja szegült ellene a király parancsolatának: *Mardechaj*. Őt is magasabb szempont vezérelte: nem akart halandó embernek isteni hódolattal adózni. És jön az általánosítás. A zsidók nem teljesítik a király törvényeit. „Nem elégedett meg azzal, hogy kezét csak *Mardechaj* ellen nyújtsa ki, mert *megmondták neki Mardechaj népét*” Ezért *Hámán* ki akarta irtani az összes zsidókat.” (U. o. 3z6.)

A későbbi korok antiszemita *Hámán* iskolájába jártak. Ez az általánosítás, a népfajhoz, vagy vallásközösséghez tartozó egyetlen egyén bűnének az egész fajra való vonatkozása végig? kíséri a zsidó népet lidércnyomásként és ez lett töméntelen szenvedéseink és üldöztetéseink legbőszesebben buzgó forrása.

Rendszeres, irodalmi formában terjesztett vádak csak a hídle? nizmus korában (Kr. e. 2. sz” Kr. u. 1. sz.) jelentkeznek. Főkép? viselője *Apio* (I. század) a gyűlölettől eltelt alexandriai szofista, kiből *Tacitus* is merített. *Apio* vádjait variálták és kombinálták minden formában. (1. Reinach összeállítását: *Textes d’auteurs grecs. et romains relatifs au Judaisme*, 1895.) E vádak két fő csoportba oszthatók. Az egyik az, hogy a zsidók nem ismerik el a pogányok isteneit és nem tisztelik azokat. Szemükre vetik, hogy mint teljes politikai és gazdasági jogokat élvező polgárok (ilyenek voltak a zsidók az ókorban a római birodalomban) nem vesznek részt a város istenségeinek tiszteletére rendezett ünnepségeken.

Ezzel összefügg a császárkultusz megtagadásának súlyos vádja, llojalitással vádoltatnak ezért és állampolgári hűtlenséggel.

Ezzel szemben tényként hivatkozhattak a zsidók arra, hogy a jeruzsálemi szentélyben naponta mutattak be áldozatot a császárért és csak a *császárnak* való áldozást tagadták meg.

A másik vád, amely inkább társadalmi természetű, az, hogy a zsidók bizonyos szociális elzárkózottságban élnek. A rómaiak és görögök nem ismervén ez elzárkózottság mélyebb okait, emberszeretet és humanitás hiányaképpen fogták azt fel és így a zsidók előttük a fennálló társadalmi rend ellenségeinek tűntek fel.

E vádak mellett rosszakarató és naiv mesének tűnnek fel az Izrael eredetére, egiptomi tartózkodásra és onnan való kivonulására vonatkozó vádak.

Mikor a kereszténység döntő győzelmet aratott a pogányságon és Nagy Konstantin császár a *niceai* zsinaton (325. K. u.) államvallássá emelte a kereszténységet a római birodalomban, a zsidók ellen „korábban emelt vádak éle önmagától eltompult. Hisz a pogányság is behódolt a zsidóság eszméinek! Új vádak után néztek. E vádak mind egy pontra irányulnak: a zsidók nem ismerik el Jézust messiásnak, elferdítik a szentírás igazi értelmét, sőt megölték Isten fiát. Más szóval, nem hódolnak be az új vallásnak. Innen ered minden gonoszáguk, amelyet csak a keresztvíz moshat tisztára.

E vádak a jelenkor szemüvegén át nem annyira pozitív tartalmuk révén érdekesek, hanem inkább ama momentumok miatt, amelyek belőlük hiányzanak. A zsidó tehát nem uzsorás, nem kútmérgező, nem keresztényvérvívó, nem inferioris faj és nem bolsevista, csak az erős és tiszta monoteisztikus vallása nem engedi, hogy a pogányok istenségeit imádjá és a pogánysággal elkeveredjék. Vallásának erkölcsét és emberszeretetet hirdető tanításait pedig elég magasztosaknak és tisztáknak tartja, hogy ne kellessen az új hitnek behódolnia.

Nem is találkozunk az ókorban a mai értelemben vett antiszemitizmussal. A zsidógyűlölet nem volt erősebb az általános „barbárgyűlöletnél”.

Az, hogy a zsidóságból üldözött pária legyen, hogy a lég? rútabb vádak állandó célpontjává válják, erkölcsileg és fizikailag egyaránt megbélyegzetté, a *középkor* találmánya és e kor örök szégyenfoltja.

Régi vádak

A vádak közül, amelyek miatt a zsidók élete Európában a középkorban a szenvedések hosszú láncolatává vált, a leghorzasztóbb és egyszersmind a legnevetesegebb az u. n. *vérvád*. Bár kétséges, hogy maguk a terjesztők is komolyan hittek létezésében, mégis a legtöbbször fenmaradt és az újkorba is átlopózva, a mai napig fel-felbukkan.

E vád legelőször *1171-ben* lép fel Franciaországban a Loire-parti *Blois* nevű városkában. Azóta minden században fellép e vád vagy tízszer. A téma ugyanaz: Eltűnik egy keresztény gyermek, vagy a folyóból holtan húznak ki egy

gyermeket: kész a vád, a zsidók ölték meg. Gyakran a nép fanatizmusa szentté avatja a zsidók által megöltnek hitt gyermeket, pl. az 1465-ben eltűnt *Trienti Simon* esetében.

Nálunk Magyarországon legelőször 1494-ben bukkan tel Nagyszombatban, majd 35 évvel későbben Bazinban, legutóbb 1882-ben a gyászos emlékezetű Tiszaeszláron.

E vádak ellen fölösleges a védekezés. Ha a szentírás Gen. 9,4-6, Lev. 17z10-14, Dent. 12zld. és 23-25. helyeire való hivatkozás nem elég, nem éppen zsidóbarát pápák bulláira lehet rámutatni. IV. Ince pápa (1243-1254) 1247. jul. 5-én bullát ad ki a vérvád ellen, X. *Gergely* (1271-76) 1272. okt. 7-én, V. *Márton* (1417-1431) 1422. febr. 20., III. *Pál* (1534-49) 1540. máj. 12-én. Sőt a hírhedt apostata *Pfefferkorn* nevetségességnek tartja ezt a vádat (*Speculum adhortationis Judaicae ad Christum*).

De a gyűlölet szította fanatizmusnak a pápa szava sem elég tekintély. Még a XIX. században is kísért a vérvád szelleme. Elég az 1840-iki damaskusi esetre rámutatni. De akkor már megmozdul a művelt nyugati államok zsidósága.

Az angol Montefiore Mózes és a francia Cremieux Adolph érdeme, hogy akkor napnál világosabban kitűnt a damaskuszi zsidók ártatlansága. Amikor pedig 1911-ben a keleti vérvád, a híres Beilis-pör tartotta izgalomban Európát, egész Európa kereszténysége tartott tiltakozó gyűléseket a netán bekövetkező marasztaló ítélet ellen.

A magyarországi kereszténység is tartott impozáns tiltakozást az ügyben.

1348-50-ig rettenetes pestis száguldott végig egész Európán. Európa lakosságának negyedrésze veszett oda ez irtózatot betegségekben, amelyet Kínából hurcoltak be. Kik hozták e veszedelmet Európára? Bizonyára a zsidók. És hogyan? Megmérgezték Európának összes kútjait és vízforrásait. Tudták azt is, hogy a pokoli terv Toledoból indult ki, megnevezték a toledo-i zsidó férfit is, aki a mérget széthordta Európa községeinek: *Jakob Paskatenak hívták*. A kútmérgezés balga vádja nem ismétlődött meg, talán mert nem kínálkozott rá alkalom, de a zsidó szolidaritásnak analog esetekben való hangsúlyozása ismerős hang fülünknek.

Uzsorások is voltak a zsidók. Ipartól és földműveléstől elzárták s a mindenkitől megvetett kereskedelmi és pénzügyletekkel foglalkoztatták a zsidókat. Ha a fejedelem adóssága pazar költsége miatt folytán hatalmassá dagadt, jött az ad hoc vád: a zsidók uszoralval szereztek vagyont, a tartozás fizetése tehát nem kötelező és egy sajátosság középkori találmánnyal, az u. n. „adósságlevél-öléssel” szabadultak a császárok, bárók és grófok az adósságtól. Ilyen pénzügyi „*tranzakciót*” hajtott végre Vencel cseh király 1385-ben és 1390-ben.

Az *újkor* a humanizmus jegyében született meg és a régi klasszikus kultúrák felelevenítésének gondolatában. A latin és görög irodalom ápolása mellett a héber nyelvre is ráterelődött a keresztény tudományos világ figyelme. E szellemi mozgalom kapcsán a zsidó kabbalisztikus irodalom mellett az érdeklődés középpontjába kerül a *Talmud* is. És jöttek a vádak. Hogy a Talmud erkölcstelenséget tanít és a kereszténységet káromolja és hogy megparancsolja más vallásunk elnyomását. Ezúttal egy *Pfeffer-*

korn nevű, büntetett előéletű, léhagondolkodású, műveletlen, a Talmudban olvasni sem tudó *kikeresztelkedett* zsidó áll a porondón, mint vádló. (Ó, semmi új sincs a nap alatt!) Megindul az elkeseredett harc a zsidó irodalom és a Talmud ellen. A zsidó irodalomnak hatalmas védője akad *Reuchlin János* (1455-1522) humanista személyében. Az ügy a császár és a pápa fóruma elé került. A rágalmak eredményeképpen X. Leó pápa megengedte a Talmud kinyomatását. Így jelent meg az első teljes Talmudkiadás a keresztény *Bomberg Dániel* velencei nyomdájában (1520-1522).

A Talmud ma is középpontja a zsidóság ellen való támadásoknak. Itt is, ott is megjelenik a Talmud „fordítása”. A tudós fordítók zavarba jönnének, ha négy-öt sort kellene olvasniuk az általuk fordított Talmud eredeti szövegéből.

A modern vádak

A XVIII. század végén és a XIX. század elején változik a kép. A francia forradalom eszméi az egyenlő emberi jogok gondolatát állították előtérbe és így a zsidók emancipációjának kérdése kellett, hogy foglalkoztassa az európai államokat. De jönnek a vádak. A zsidó képtelen a magasabb kultúra befogadására, az európai műveltség elsajátítására semmi fogékonysága nincs. Nem érdemli tehát a felszabadítását.

A XIX. század tudományos világszemlélete nem tűrte már a vérvád, kútmérgezés vádjának gyermekmeséit. De a zsidógyűlölet nem jön zavarba: saját korának tárából veszi a fegyvereket a zsidók ellen. A *tudományt* hívja segítségül, még pedig, hogy a vádnak reálisabb, pozitívabb látszata legyen, a *természettudományt*. Megteremtették az u. n. *fajelméletet*. Az elmélet lényege az, hogy egy nép politikai és kulturális értéke az illető nép fajiságával determinálva van. Valamely nép szellemi, erkölcsi és művészi karaktere az illető népfaj testi struktúrájának függvénye. Megkülönböztettek felsőbbrendű és alsóbbrendű fajokat. Tér? természetesen a sémi faj mutatja az emberiség alsóbbrendű típusát a felsőbbrendű *árja* típussal szemben. Ez az elmélet, mely a zsidó faj képességét magasabb kultúrára, filozófiára, művészetre képtelennek mondja, Gabineauban, Dühringben és főleg Renanban talált le'lkes hirdetőre. Veszedelmes vád, mert nincs ellene segítség és a javulás lehetősége kizárt. Mikor a nyelvészeti és antropológiai tudomány az árja fajközösség gondolatát a mesék birodalmába sorozta, az árja faj helyébe a germán faj lépett. Csak a hosszúkoponyájú, szőkehajú, magastermetű germán faj képes magasabb kulturális tevékenységre. Ami relatív szépet a zsidó faj teremtett, azt a benne elkeveredő germán fajnak köszönheti. Hanston Stewart *Chamberlain*: Die Grundlagen des XIX. Jahrhunderts című könyve lett a faji elmélettel dolgozó antiszemitizmus bibliája. Hogy mivé fejlődött ez az áltudományosság a gyűlölet kiaknázásában, legjobban mutatja *Weininger* újabb elmélete, amely megteremti a minden bűnt, erkölcstelen-

séget és tökéletlenséget magában foglaló *nőember* típusát, csak tízért, hogy a zsidókat e kategóriába sorozhassa.

A jelenkorban vagyunk, a társadalmi evolúciók korában. A forrongó eszmék közül, amelyeket korunk ural, a szocializmus hódított leginkább. És jön a gyűlölet. A szocializmus zsidó találmány, – mondja a szocializmus ellensége – a zsidók tehát mind destruktívek és nemzetietlenek. Marx és Lassalle zsidó szár; mázasa az egész mozgalomnak zsidó jelleg ad. De hol vannak a nagy tömegek, amelyek éppenséggel nem zsidók? Ha ellenségeink tudnák, hogy a szocializmus zsidószármazású vezérei milyen távol esnek az igazi zsidó gondolkodástól, hogy lelkük mennyire elvesztette a kapcsolatot a hagyományos zsidósággal, akkor nem írta volna egy antiszemita író azt a bődületes ostobaságot, hogy a szocializmus vezérei a szocialista tömegek félrevezetésével és felhasználásával a zsidók világuralmát akarják meg; alapítani.

1914-ben jött a nagy katasztrófa. Lángba borult egész Európa. Ki a felelős a rettenetes vérözönért, az emberiség kulturális javainak irtózatoss pusztulásáért? Az antiszemita kész a felelettel: a zsidó kapitalizmus csinálta a háborút. De hisz a szocialisták mindenütt harcoltak a háború ellen, a szocializmus pedig zsidó találmány! Amikor a háborúért való felelősséget kell megállapítani, nem jó az emlékezés az előbbi vádakra, mert egy kis ellenmondásra bukkannak. A zsidók csinálták a háborút, de viszont destruktív üzelmeikkel ők bomlasztották fel a hadsereget, ők vetettek véget a háborúnak. De hisz nem is vettek részt a háborúban! Hol itt az igazság? Nem fontos. Háború volt, elvesztettük. A zsidók csinálták, a zsidók miatt vesztettük el. De vajjon azért?e, mert résztvettek a háborúban, vagy pedig azért, mert kivonták magukat alóla?

Jött az ötéves háború hihetetlen szenvedéseivel és nélkülözéseivel. ötévi hősiesség után megmondták a magyar katonáiról, hogy önfeláldozó küzdelme hiábavaló volt. Jött a forradalom tekintélyromboló és hagyománytipró demagógiájával. Szivárogtak haza Oroszországból foglyaink, megmételvezve *Lenin* és *Trocki* tanításaitól. Mindezt betetőzte egy magyar főúr hazárdjátéka a magyar nemzet legszentebb hagyományaival. Rettenetes négy hónap, melynek emlékéért ki kell törölni a magyar nemzet történetéből. Sokat szenvedtek zsidók, keresztények egyaránt, különösen mi, vallásos világnézettel bíró emberek. De alig hogy elmúlt a veszedelem, máris kész az új vád. Minden zsidó bolsevista. A zsidók csinálták a bolsevizmust. Hiábavaló a védekezés. mert az antiszemitizmus receptje most ezt a vádat kívánja. Most ezzel a jelszóval lehet ütni a zsidót. Prejudikált vád ellen nincs védelem. Pedig nemcsak nem minden zsidó bolsevista, de nem is minden bolsevista zsidó. Csak egy jellegzetes esetet mondunk el. Az oroszországi vörös hadseregtől szenvedő zsidó lakosság küldöttsége felkereste Trockit, hogy védelmet kérjen tőle. Trocki durván elutasította őket. Nem ismerem zsidót, – mondotta a bolsevista vezér.

Kibontakozott előttünk a zsidóság sorsának egész tragikuma.

Mert e vádak nyomán üldözések és elnyomások fakadtak. Láttuk mint változnak a vádak a kor eszméi szellemi és gazdasági áran.latai szerint. Csak egy van, ami bennük állandó, az hogy a vádak mindig a legveszedelmesebbek Hazánkban is ilyen veszedelmes vádaknak hullámhegyéhez érkezett a zsidóság. Gyűlölőink igyekeznek is e vádat teljes erejükkel kihasználni a zsidók ellen. Mi magyar zsidók törhetetlen hűséggel és önfeláldozó szeretettel hazánk iránt, az isteni gondviselésben bízva, némán viseljük szomorú sorsunkat, amíg a magyar nép józansága és hagyományos igazságszeretete bölcs belátással újra testvérként madárhoz nem öleli azt a zsidóságot, amely az elmúlt félszázad alatt Magyarország anyagi és szellemi kultúrájának emelésében és felvirágoztatásában él nem vitatható buzgalommal és odaadás, sál vett részt.

